

”نىنماقتاسا سەلبەسۋ عانا دۇرس جول“

(باسى 1- بەتتە)

” بېىل بىرلەسكەن مەمەلكەتتەر ۋېمىى قۇرىلغاندىغىنىڭ 75 جىلدەىى، ۋېز خالقارالىق قوعامنىڭ وسىنى وراي ەتىپ، كوپ جاقىتلىق جونىدەكى ۋادە- سىن قايتالاي دارىپتەپ، بىرلەسكەن مەم- لەكەتتەر ۋېمىىن وزەك ەتكەن الەمدىك جونگە سالۋ جۇيەسىن كۇشەيتۈن جانە كەمەلدەندىرۋىن قولدايمىز. جۇڭگو جاق بىرلەسكەن مەمەلكەتتەر ۋېمىىنىڭ قىزمەتىن ۇزدىكىسىز قولدايدىى“.

”بىرلەسكەن مەمەلكەتتەر ۋېمىى — كوپ جاقىتلىقنىڭ تۋى“. ”كوپ جاقىت- لىق ۋار ەل خالقنىڭ مۇددەسىنە ەڭ ۋىي- لەسەتىن، ۋسوز جوق، باسپ وتۈگە ۋىستى جول“، ”جاعداي نەغۇرلىم كۇر- دەلى، قاتاڭ بولغان ساين، بىرلەسكەن مەمەلكەتتەر ۋېمىىنىڭ بەدەلى مەن رولىن سولغۇرلىم ايگىلەۋ كەرەك“… ۋتوراعا شي جىنپىڭ جاساعان وسى تۇجە- رىبىداملار جۇڭگونىڭ بەرىك تۇرغىسىن بەينەلەدى.

”كوپ جاقىتلىق — ەڭ نەگىزگى قىسىن، ياعنى خالقاراداي سىتەردى ۋار ەل اقلداسا وتىرىپ ۋىبتىرۋى، كوپشە- لىك ماقۇلداغان ەرەجەمەن سىتەۋ، ۋار ەلدىڭ مۇددەسى مەن ۋجىتى قاداعالاپ وتىرعان سىتەرىنە تەڭ ۋمان بەرۋ كەرەك“، ـ دەپ باسا دارىپتەدى ۋتوراعا شي جىنپىڭ.

”جۇڭگونىڭ كوپ جاقىتلىقتى قول- داۋى ايرىقشا ماڭىزدى“، ـ دەدى بىر-

لەسكەن مەمەلكەتتەر ۋېمىىنىڭ باس خاتە- شسى گۇتەرەس تولعانا، ـ تۇراقسىز دىققا تولى دۇنيە جۇزىندە، جۇڭگو كوپ جاق-

تىلىقتى باتىل قورعاپ، ادىلدىك پەن تۋ- راشلىدىقتى قورعاپ، بىرلەسكەن مەملە- كەتتەر ۋېمىى ۋستاۋىنىڭ باستى ماقساتى مەن پرىنسىپىن قورعاپ، دۇنيە جۇزىنە تۇراقتىلىق، سەنىم جانە ۋمۇت سىيلادى.

6 - ايدىڭ 17 - كۇنى كەشى، بەيجىڭ، خالىق سارايىنىڭ شىغىسى زالى. ۋتوراعا شي جىنپىڭ بەينە ەكران فورماسىندا جۇڭگو مەن افرىكانىڭ نە- دەتكە نىنماقتاسا قارىسى اتتائۋ جونىدە دەگى ەلباسلارى ەرەكشە كەڭەسىن باسقاردى. ”نىنماق، سەلبەستىك ـ نە- دەتكە قارىسى اتتائۇداعى ەڭ پارمەندى قارۋ“، ـ دەپ اتاپ كورسەتتى ۋتوراعا شي جىنپىڭ.

9 - ايدىڭ 11 - كۇنى نەشە اي اقلداسۇدان كەيىن، بىرلەسكەن مەملە- كەتتەر ۋېمىىنىڭ 74 - كەزەكتى جىنالىسى 169 داۋىستىڭ ماقۇلداۋى، 2 داۋىستىڭ قارىسى بولۇندىاي ۋستەم كوپ سانمەن ”خالقارالىق سەلبەستىكتى جانە نىنماقتا- سىپ ۋوزارا كومەكتەسۋدى كۇشەيتىپ“، جاڭا تىپتى ايدارشا ۋيرۇس وكپە قابىنۇ نىدەتىنىڭ الەمدە كەڭ تارالۇىنا توتەپ بەرۋگە ۇندەۋ تۇرالسى قاۋلىنى ماقۇلدادى.

قاۋلى دۇنيە جۇزىلىك دەنساۋلىق ساقتاۋ ۋېمىىنىڭ الەمدىك نىدەتكە قارىسى اتتائۇدا ”شەشۋشى باسشىلىق رول“ اتقارغاندىغىن، بىرلەسكەن مەملە- كەتتەر ۋېمىى جۇيەسىنىڭ ”نەگىزدىك رولدى“ ساۋلەلەندىرگەندىگىن قايتالاي ايقىندادى.

ۋتوراعا شي جىنپىڭنىڭ جاڭا تىپتى ايدارشا ۋيرۇس وكپە قابىنۇ نىدەتىنە

قارىسى اتتائۋ جونىدەگى مەملەكەتتىك ماداقتاۋ ـ سىلاۋ جىنالىسىنداى ماڭىزدى ۋسوزى ادامزاتتىڭ تاعدىرلاس ورتاق تۇلغاسىن ورناتۋدىڭ داۋىرلىك ۋمانىن تاغى ۋبىر رەت ۋعىندىردى، بۇل دا بىر- لەسكەن مەمەلكەتتەر ۋېمىى ۋستاۋىنىڭ داۋىرلىك جاڭغىرىى — ”جاڭا تىپتى اىي- دارشا ۋيرۇس وكپە قابىنۇ نىدەتى ادام- دارعا ادامزاتتىڭ داڭقى پەن نامىستا بىرگە بولاتىن تاعدىرلاس ورتاق تۇلغا ەكەندىگىن، ەلەۋلى حاۋىپ ـ قاتەر الە- دىندا ەشقانداي ۋبىر ەلدىڭ ۋوزىنىڭ عانا قامىن ويلاۋىنا بولمايتىندىغىن، نىنماقتاسا سەلبەسۋ عانا دۇرىسى جول ەكەندىگىن ەرەكشە فورمامەن ەسكەرتتى“.

تارىختىڭ ۇزاق كوشىندە قاشاندا ۋبىر قايتالاي تولعانۇعا ناتىتىن كەيىىر شەشۋشى ساتتەر بولادى.

2015 - جىلى 9 - اي، نيۋ - يوركىنە گى بىرلەسكەن مەمەلكەتتەر ۋېمىىنىڭ باس شتابى.

ادامزاتنىڭ ورتاق بولاشاعن كوز- دەگەن ۋتوراعا شي جىنپىڭ مىناداي دا- رىپتەمە جاريالادى: بىرلەسكەن مەملە- كەتتەر ۋېمىى ۋستاۋىنىڭ باستى ماقساتى مەن پرىنسىپىن جالعاستىرىپ جانە اسقافە- تاتىپ، سەلبەسىپ تەڭ يگىلىكتەنۇدى وزەك ەتەتىن جاڭاشا خالقارالىق قارىم- قاتناس ورناتىپ، ادامزاتنىڭ تاعدىرلاس ورتاق تۇلغاسىن قالىتاستىرۋ كەرەك.

2017 - جىلى 1 - اي، بىرلەسكەن مەمەلكەتتەر ۋېمىىنىڭ جەنەۋاداعى مەملە- كەتتەر ساراىى.

”دۇنيە جۇزىنە نە بولدى، ۋبىز نە

بۇقارانىڭ جەر ۇيىعنا اينالدى.

ساياحاتتىڭ وتى مازداپ، ەرەكشەلىكتەر جارقىراي كوزگە تۇسىپ، قوزعاۋشى كۇش كۇشىدى

دامۇ — بارلىق ماسەلەنى شەشۋدىڭ تەتىگى. ورتالىقتىڭ شىنجياڭ قىزمەتى جونىدەگى 2-

رەتكى اڭگىمە ماجىلىسىنەن بەرى وڭتۇستىك شىنجياڭداعى ۋار ۇلت كادر ـ بۇقاراسى جاڭا دامۇ ۇستانمىنا تاباندى بولپ، ەكونوميكانىڭ جوعارى ساپالى دامۇىن ۇزدىكىسىز ىلگەرلەتتى.

ساياحات ارقىلى شىنجياڭدى گۇلدەندىرۋ ستەراتەگياسىنىڭ اتقارلۇىنا مەڭزەس، وڭتۇستىك شىنجياڭنىڭ جەر ـ جەرى ىركەس ـ تىركەس قوعاەلى كول، قارلى تاۋ، قۇمدى ۋشول، توراڭغى سياقتى دارا ەرەكشەلىككە يە جاراتىلىستىق كوردەنىستەردەن پايدالانىپ، ساياحات كاسىبىن زور كۇشپەن دامىتى. ۇلشەمدەندىرىپ جاڭالارۇ كونه قالاعا تىڭ ومىرشەڭدىك بەرىپ، ماركالىندىرىپ شارۋاشلىق جۇرگىزۋ حوتان كەشكى بازارىنىڭ ۋورىستى سىرتقا كەڭەيتۋىنە مۇمكىندىك بەردى... وڭتۇستىك شىنجياڭ ساياحاتىنداى ەرەكشەلىكتەر مەن جارقىن تۇيىندەر كورنەكتىلەنىپ، ەكونوميكاەلى نىڭ جوعارى ساپالى دامۇىن ىلگەرلەتۈگە قوزعاۋشى كۇش تە ۇستەدى.

نان — شىنجياڭنىڭ ەلگە تانىمالى ۋدامدى تاەلى. وڭتۇستىك شىنجياڭدا، وزىندىك ەرەكشەلىكە كە يە كوپتەگەن نان مادەنىيەتى كاسىپ باقشالارى سالىندى. نان وڭتۇستىك شىنجياڭداعى كەدەي بۇقارانى جۇمىستانىپ كىرىسىن ارتتىرۇعا باستايتىن ماڭىزدى تۇتقاعا اينالۇدا.

2014 - جىلى شىنجياڭ توقمىاشلىق، كىمىم - كەشەك كاسىپ سالاسىن دامىتىپ مىللىيون ادامدى جۇمىستانۇعا باستاۋ جوباسىن اتقارغاننان بەرى، ەل ىشىندەگى ۋبىر توپ اېگىلى توقمىاشلىق، كىمىم - كەشەك كاسىيورىندارى قاشقار، اسقۇ، حوتان سياقتى جەرلەرگە قارجى قوسىپ، زاۋود سالىپ، جەرگىلىكتى ورنىنىڭ ەكونوميكاسىنىڭ جوەارى ساپالى دامۇىن جەبەۋمەن بىرگە، جۇمىستانۇ-

ستىشۇمىز كەرەك“ دەيتىن ۋداۋىر سۇراۋىن شەشىپ، ۋتوراعا شي جىنپىڭ جۇڭگو جوباسىن ۇسىندى — ادامزاتنىڭ تاعدىرلاس ورتاق تۇلغاسىن ورناتىپ، تەڭ ۇتۇدى، تەڭ يگىلىكتەنۇدى جۇزەگە اسرۋ.

100 جىلدا بولماعان زور وزگەرىسە-

نە، جۇڭگو دارىپتەگەن ادامزات تاعدىرەلاس ورتاق تۇلغا ۇستانمىى بىرلەسكەن مەمەلكەتتەر ۋېمىىنىڭ كوپ جاقىتى ساجە- ناسى ارقىلى دۇنيەنىڭ ۋتورت بۇرىشىنا تارالىپ، داعدارعان، قالجىراغان الەمگە جارقى ساۋلە جانە ۋمۇت اكەلدى.

تارىخ بولاشاقتى اڭعارتادى — 1971 - جىلى 10 - ايدىڭ 2۵ - كۇنى بىرلەسكەن مەمەلكەتتەر ۋېمىىنىڭ 26 - كەزەكتى جىنالىسى قاۋلى ماقۇلداپ، جۇڭخۇا خالىق رەسپۇبلىكاسىنىڭ بىرلەسەكەن مەمەلكەتتەر ۋېمىىنداى زاڭدى ورنىن قالىپنا كەلتىردى. سول ساتتەن باستاپ، جۇڭگو بىرلەسكەن مەمەلكەتتەر ۋېمىى ساحناسىندا اناعۇرلىم ماڭىزدى رول اتقارا باستادى.

ۋداۋىردىڭ ايىىندى كوشى العاى جىلجۇدا —

بىرلەسكەن مەمەلكەتتەر ۋېمىى قۇرىلغاندىغىنىڭ 75 جىلدەىى سىندى تارىختىڭ جاڭا باستاماسىندا تۇرغان جۇڭگو ادامزاتنىڭ تاعدىرلاس ورتاق تۇلغاسىن ورناتۇعا جەتەكتىنى بولۇ ۇستاەنىمىمەن جانە ارەكتەيمەن الەمگە: ”تارىختىڭ دۇرىس جاعىندا تۇرۇ كەرەكتىگىن“ ايتتى.

(شىنخۇا اگەنتتىگىنىڭ 9 ايدىڭ 20 - كۇنى بەيجىڭنەن بەرگەن خابارى)

رايونىمىزدىڭ ەڭبەكشىلەردىڭ ابرويلى ەڭبەگىن جۇزەگە اسرۋى — ادامدىق

ۇقىققا قۇرمەت ەنگەندىك جالە ونى قامتاماسىزداندىرغاندىق

(باسى 1- بەتتە)

جۇڭگونىڭ نەگىزگى زاڭىنا، زاڭدارىنا ۋىيەلەسەدى، خالىقارالىق ەڭبەككەر جانە ادامەدىق ۇقىق ۇلشەمىنە ۋىلەسەدى“. اۋتو- نوميالى رايوندىق ادام كۇشى بايىلىعى جانە قوعامدىق قامتاماسىزداندىرۇ مەڭگەرەمەسى ەڭبەك قاتىناسى باسقارماسىنىڭ ورنىناسار باستىعى چىڭ چياڭ مىنالاردى ۋبىلدىردى: ادام كۇشى بايىلىعى جانە قوعامدىق قامتاماسىزداندىرۇ تاراۋلارى ەڭبەكپەن قامتاماسىزداندىرۇدى باقشلاۋ ـ تەكسەرۇدى جانە ەڭبەك تالاس ـ تارتىسەنارىن جارسىتىرۇدى، تورەلىك ايتۇدى كۇشەيتىپ، ەڭبەك تالاس ـ تارتىستارىن ۋىلەسەدى ۋبىر جاقىتى ەتىپ، ۋار ۇلت ەڭبەكشىلەردىڭ ەڭبەك توقتامى، قىزمەت ۋاقىتى، تىنىسۇ، دەمالسى، ەڭبەكاقى تولەۋ سىياقتى جاققارداى زاڭدى ۇقىق ـ مۇددەسىن زاڭ بويىنشا قوروعايدى، ۋنىمدى قامتاماسىز ەتەدى.

”جۇمىشى ۋېمىى ەڭبەكشىلەردىڭ تالاپ ـ تىلەگىن ۋبىلدىرۇىن ىركىلىسىزەندىرەتىن جانە جۇيەگە تۇسىرەتىن، مۇددەسىن سايكەستىرەتىن، ۇقىق ـ مۇدەسىن قامتاماسىز ەتەتىن ماڭىزدى ارنا“. اۋتونوميالى رايوندىق باس جۇمىشى ۋېمىى پارتيا باسشىلىق گرۇپپاسىنىڭ مۇشەسى، وقۇ - اعارتۇ جۇمىشى ۋېمىىنىڭ ۋتوراعاسى جۇ لىلى مىنالاردى ۋبىلدىرەدى: باس جۇمىشى ۋېمىى زاڭ اتقارۇدى تەكسەرۇ قىزمەتىن كۇشەيتىپ، ەڭبەك تالاس ـ تارتىستارىن جارسىتىرۇ ۋېمىى قۇرىلىسىن كۇشەيتىپ، ەڭبەكشەلەردىڭ زاڭدى ۇقىق ـ مۇددەسىن شىن مانىندە قورعايدى.

گىنە تەرەڭ ۇيالادى.

جۇمىستاندىرۇ — ەڭ ۇلكەن خالىق تۇرمە-

سى. جاقىعى جىلداردان بەرى اۋتونوميالى رايون وڭتۇستىك شىنجياڭداعى ۋار ۇلت بۇقاراسىن جۇمىستاندىرۇدى ۋتۇرلى جولدارمەن جەبەپ، اۋىل - قىستارداى ارتىق ەڭبەككۇشتەردەن باسقا سالاعا ويەسىپ جۇمىستانغاندار جىلىنا ۋبىر مىللىيون 6۵0 مىڭ ادامعا (رەت) جەتتى. قازىر وڭتۇستىك شىنجياڭ اۋىل - قىستاققارىنداى قوس جۇمىشى - قىزمەتكەرلەر بارلىق جەردەن كەزدەسەدى، وڭتۇستىك شىنجياڭ اۋىل - قىستاققارىندا كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ سەحتارى ىركەس - تىركەس قۇرىلدى. وڭتۇستىك شىنجياڭداعى ۋشىنارا كەدەي بۇقارا سالاەۋاتىن عانا جاڭالاپ قالماستان، سەح، زاۋود سىياقتى قىزمەت ورنىدارىنىڭ كاسپىتىك تىرەكتىلەرىنە اينالدى.

قونىس جاڭالاپ، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋدەگى ۋتۇيىندى اتقارۇ ۋڭغىرى بولغان وڭتۇستىك شىنجياڭداعى 4 ايماق - وبلىستا “13 - بەسجىلدىق“ كەزىندە كەدەي خالىقتان 3۵ مىڭ 200 تىبابى، 139 مىڭ 500 ادام كوشىرىلىپ، شىنجياڭداعى كوشىرۇ مىنىدەتىنىڭ %۸۰گىنى ۇستادى. بۇگىنگى تاڭدا، شاعىن قالا - قالاشقتارىن، كاسىپ سالامى باقشالاەرى سىياقتلاردى سۇيەنىش ەتىپ ورنالاستىرىلغان كوشىرىلگەن بۇقارا تۇرىمن ۋي شارىت - جاعدايىن جاقسارتىپ قالماستان، تەپە - تەڭ الەۋمەتتىك قىزمەت وتەۋدەن يگىلىكتەندى، سونداى - اق ورەنقىتى جۇمىستاندى.

العسى اينۇ تىلەگى كۇرەس جۇرگىزۇ كۇششە اينالدى. وڭتۇستىك شىنجياڭ وزگەردى، وزگەرىس اۋىل - قىستاقنىڭ بەت - بەينەسىندە، وزگەرىس ادامداردىڭ كولىمىسەرگەن جۇزىندە، وزگەرىس ۋار ۇلت بۇقاراسىنىڭ يدەيا تەرەڭسىندە تۇىلدى. ادەمى كىم كىيەتىن بولدى، ادەمى جاساناتىن بولدى، كىتاپ وقۇ ۇنىى كوتەرىلدى، سىرتقا شىعپ جۇمىس سىتەيتىن بولدى، تۇبىستار ارا بارىس - كەلىس قويۇلادى، مەمەلكەتتە ۋبىر تۇتاس قولدانلاندىن ەتىل - جازۇدى ۇيرەندى، اسقاقتانا ۋان سالىپ، بۇرالا بىگە باستى...

دى جەبەپ، ەكونوميكانىڭ تىلگ ارتۇ ۋتۇيىنىن قالىپتاستىردى. بايىرىى كاسىپ سالالارىنىڭ دارەجەسى جوعاەرىلادى، جاڭا كاسىپ سالالارى قاۋلادى، قوڭغر قالتا جاعداي وزگەردى، وزەكتى وڭىرلەر قارقىن الدى، تاپتىرماس تارىخى سىپايتى ورايدى پايدالاندەان وڭتۇستىك شىنجياڭ ۋساتتى نۇردە جوعارى ساپالى دامۇدى جەبەۋدىڭ جاڭا ۋورىسىن اشتى. تۇرمىس جاقساردى، بەت - بەينە جاڭالاندى، خالىق تىلەگى مەبرىگە شومدى

وڭتۇستىك شىنجياڭ ۋدوپ كەلگەن كوررەكتى ماسەلەلەردى شەشۇ ۋشىن، شي جىنپىڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كومىتەتى ارناۋلى وڭتۇستىك شىنجياڭعا ۋبىر قىدىرۇ تىيىمەدىلىك جاساۋ ساياساتىن جاسادى، ول قازىنا، قارجى قوسۇ، فىنانسى، دارىندىلار، كاسىپ سالامى، كادرلار، جۇمىشى - قىزمەتكەرلەر ماەملەسى سىياقتى جاققاردى قامتىدى. اۋتونوميالى رايوندىق پارتكوم مەن ۇكىمەت وسى تىيىمدىلىك جاساۋ ساياساتتارىن باتىل دايبەكتىلەندىرىپ، تىياەقتاندىرىپ، قازىنانى بولسىكە سالۇ، كەلەلى نەگىزدىك قۇرىلعى - قۇرىلىستارىنىڭ سايكەستى قارجىسىن ورنالاستىرۇ جانە كەلەلى خالىق تۇرمەسى نىسساندار ۇسىنىلىمى جاعىندا وڭتۇستىك شىنجياڭعا بەيمەدەلدى: 2014 - جىلدىان 2018 - جىلعا دەيىن، اۋتونوميالى رايوندىق قازىنا وڭتۇسەتىك شىنجياڭداعى 4 ايماق - وبلىسقا جىيىنى 497 مىللىيارد 400 مىللىيون يۇان جۇمىساپ، وڭتۇستىك شىنجياڭداعى 4 ايماق - وبلىستاعى كەدەيلىكتىڭ تۇىلۇ مولشەرى 2013 - جىلدىڭ سوغىنداى %1. 29تەن %2. 21كە ۋتۇستى.

ەمدەۋ جاعىنداى خالىققا تىيىمدىلىك جاساۋ ىنەجەنەرياسىنىڭ پايداسىنا كەنەلگەن، وڭتۇستىك شىنجياڭداعى ۋار ۇلت بۇقاراسى ۋرتىسى 5 جىل جالىى خالىقتى دەنساۋلىق تەكسەرتۇدەن يگىلىكتەنىپ، اۋرۇدى ”ەرەتە بايقاۋدى، ەرەتە دىياگنوز قويۇدى، ەرەتە ەمدەۋدى“ جۇزەگە اسىرىپ، سالاەماتى تۇرمىس ۇستانمىى بىرتىندەپ جۇرت جۇرە-

^[1] ”بىرلەسكەن مەمەلكەتتەر ۋېمىى — كوپ جاقىتلىقنىڭ تۋى